

Töö nr 24004951 | 30.12.2024

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine

Asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja
mõjude hindamise, sh keskkonnamõju
strateegilise hindamise programmi
avalike arutelude protokollid

Tallinn–Tartu 2024

KAITSEMINISTEERIUM

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

HENDRIKSON **DGE**

Sisukord

1. PÄRNU LINNA AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL.....	3
2. AUDRU ALEVIKU AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL.....	10
3. TÕSTAMAA ALEVIKU AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL	15
4. TAEBLA ALEVIKU AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL	23
5. PIIRSALU KÜLA AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL	27
6. KIVIÕLI LINNA AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL.....	31
7. MAIDLA KÜLA AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL.....	35

1. Pärnu linna avaliku arutelu protokoll

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Pärnu Keskraamatukogu, Pärnu linn	Aeg: 03.12.2024 kl 13.00-14.45

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
 - 1.
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatelt, arutelu

Eraisik: Tahan teada, ega teil seal kemikaale ei ladestu? Maad kemikaalid ei riku?

Indrek Sirp (IS): Eesti riigis me peame toimima õiguspäraselt. Me ei saa teha midagi, mis on vastuolus kehtivate seadustega.

Eraisik: Minu krunt on täpselt teie krundi vastas. Sinna tehti magistraalkraav. Enne oli nagu jõgi jooksis kevadeti üle tee. Tehti kraavid. Need on kuskil 2 m sügavad, mõlemale poole. Jookseb meie piirist läbi. Sealt läheb nüüd magistraalkraav, 3-3,5 m sügavad. Seal on suured raudkivid hunnikusse lükatud. Alt tuli ilus rannaliiv välja. Tehti 5-6 aastat tagasi. Kui te hakkate seal nüüd katsetama, siis ma võin garantii teile anda, et see variseb seal kõik kokku. Torud on pandud alla kraavi. Kui see park seal tööle hakkab, on kõik umbes. Kui sama kraav, mis piirneb teie ja minuga, kui seal hakkavad ladestuma kemikaalid, mööda seda kraavi lähevad oja. Ojas on lõhed, kudemine, praktiliselt need lõhed on sealt läinud.

IS: Kas ma võin vahepeal vastata?

Eraisik: Nii, edasi. Maja asub sellest samast piirist, mis teil seal on 450 m. Kui enne oli 2 km Potsepa karjäär. Käidi ja mõõdeti meil hoovis, peale seda kui ära mõõdeti oli vaikus. Nad ütlesid, et ehitavad muldvallid ümber, mis tõkestab müra. Mida te seal ümber kavatsete ehitada?

IS: Mitu küsimust oli. Püüan vastata. Kas on mingi mõju veele? Ma ütlen, et seda ei tohi tulla. Kui see tuleks, siis me rikuks seadust.

Eraisik: See sama kraav, mis on 3,5 m sügav. Selle kraavi kaldalt jookseb mul siht metsa, kus ma saan auto ja traktoriga sisse sõita. Kui nüüd hakkavad seal pommid mürtsuma, siis see kraav variseks sisse ja ühtlasi kaoks mul see tee ära. Kas mingi garantii on, et midagi ei juhtu ja ma saan rahulikult elada?

IS: Vibratsiooni ja müra hindamine on üks osa mõjude hindamisest.

Eraisik: Kas te olete üldse kursis, mis teil seal ümberringi toimub? Mul on selline tunne, et te seda kraavi ei teadnudki?

IS: Seda ei kraavi ei teadnud. Nende kraavideni jõutakse. Kuskilt peab alustama. Nüüd lähebki lahti alade omavaheline võrdlemine. Nüüd lähebki lahti nende alade hindamine vastavalt kriteeriumitele, mis meil on. Ja selleks, et hinnata on vaja aru saada, mis see mõju on.

Eraisik: Aga öelge, kui oli 2 km, mõõdeti ära ja vaikus, kaoti ära. Nüüd on 450 m, kas nüüd on siis parem?

IS: Mina ei oska kommenteerida, miks see projekt toona ei õnnestunud. Üldiselt on nii, et kui on laskemoona tootmishooned või hoidlad või muud rajatised, kus on lõhkeainet, siis need enamasti kaitstakse vallidega teiste hoonete eest, kus ka võib olla lõhkeainet. Vallide kõrgus sõltub hoonetest nende vallide vahel. Kuna olete lähikonna inimene, siis on mõistlik vaadata teie kinnistut, seda kraavi täpsemalt.

Eraisik: Reostust seal ei tule siis?

IS: Sellisel juhul oleks see seadusevastane. Me peame seda kaitsma.

Herdis Parve (HP) Tõstamaalt: Kas ma saan õigesti aru, et sinna ei tule mitte kokkupanemistehas või tuleb algsest materjalist tootmise tehase? Et ei ole kokkupanemise tehase, pannakse jupid siit-sealt kokku?

IS: Enamasti sinna tuleb tõesti tehase, kuhu tuuakse kokku jupid ja pannakse kokku. Metallitööd, mürsukesta tegemine ei pea tingimata selles tööstuspargis olema. Seda võib teha siin Pärnu linnas ka, kui on olemas vastav valutseh. Küll aga, mis seal [pargis] peab olema on lõhkeaine panemine kesta sisse. Seda ei ole võimalik teha tavalisel tootmisaal.

HP: Siis on teil läinud info edastamine valdadele niiku, sellepärast, et mulle ütles üks Audru osavalla volikoguliige, et „ära muretse, see on lihtsalt kokkupanemise tehase“. Kui volikogu liige mulle niimoodi ütleb, siis see on päris murettekitav, et mida te olete jätnud rääkimata või mis seal toimub. Järgmine küsimus, ma nägin, et olite täna andnud Pärnu Postimehele intervjuu, mis puudutab neid mahtusid ja kas Eesti tarbiks ära need tooted või siis mitte. Lugesin selle programmi dokumendi läbi. Seal oli kirjas, et Eesti enda vajadused on nii väikesed, et enamus läheb ekspordiks. Online-intervjuus nägin hoopis teie teist lauset, et Eesti vajadused on palju suuremad, kui need tehased suudaks toota. Mis siis nüüd õige on - kas seal dokumendis või teie öeldu?

IS: Siin ei ole üldse vastuolu. See lause, mis seal Pärnu Postimehes oli, selle mõte oli, et Eesti ostab täna väga palju moona. Me ostame moona kümne aasta jooksul sõja algusest 2022 alates 4 mrd euro eest. Kõik see raha läheb välismaale, sellepärast et see moon tuleb välismaalt. Tööstuspark võiks luua võimaluse, et vähemalt osa sellest rahast tuleb otse Eesti majandusse tagasi. Kõike ei saa

kunagi tagasi, sest me ei suuda toota õhutõrjerakette, padruneid, miine, suurtüki mürske, laevatõrje rakette, küll aga midagi me seal tööstuspargis suudaks toota, mida Eesti kaitseväge vajaks.

HP: Okei, toodetakse valmis ja kuidas see ülejääk eksporditakse, viiakse siis Pärnu sadama kaudu välja? Programmis oli kirjas, et raudtee või sadam 50 km raadiuses.

IS: Teoreetiliselt saab ka Pärnu sadama kaudu vedada, aga sellele küsimusele ammendavat vastust ma täna ei oska anda. See sõltub sellest, et millest me täpselt räägime. Sest laskemoona on see, et milline on see lõhkeaine kogus ja sellest tuleneb tema ohtlikkus. Padrunikoorem liigub autoga on vähemohklikum, kui mürsukoorem, sest lõhkeainet padrunites on vähem.

HP: Et siis iga pärnakas peaks teadma, et seal oli kohe laev ootel ja sõidab ära. Seal peab olema mingi vaheladu.

IS: Pärnus sellist vaheladu täna ei ole.

HP: See võib ju tulla.

IS: See on sellisel juhul täiesti eraldi taristuprojekt ja peab hindama selle mõju ümbruskonnale ja linnale.

HP: Sadam on täiesti Pärnus sees, teate jah?

IS: Absoluutselt tean. Kui sealt läbi käib midagi, siis ta pigem käib läbi väga kähku, laevale ja..

HP: Okei, ehk siis need, kes ostavad endale praegu kesklinna korteri 6000 euri/m², peaksid olema kursis, et nende hoovist hakkab minema lõhkeaine tee?

IS: Seda ei ole võimalik täna, ma ei saa kinnitada.

HP: See on ju loogiline, sadam peab olema läheduses.

IS: Jah, aga me ei tea täna, kas ala tuleb siia maakonda,

HP: Aga need asjad tuleb enne läbi rääkida. Ehk siis praegu olete varjanud seda...

IS: Me ei ole üldse varjanud midagi.

HP: Kuidas toimub väljavedu ekspordi korral?

IS: Ma ütlesin, võib toimuda Pärnu sadama kaudu.

HP: Sõidan Tõstmaalt Pärnusse, kuna ma elan Tõstamaal, siis ma võin sattuda selle rekka taha, kes veab parasjagu Pärnu sadamasse lõhkeainet.

IS: Võib juhtuda.

Helle Kullerkupp (Pärnu Linnavolikogu aseesimees): visuaalselt vaadates, need alad olid väga erinevate suurustega. Te ütlesite, et 100 ha peab olema ja kui on vaja, siis võib ka üle 300 ha? Pärnu ala oli kõige suurem, 3300. Kui vaja võtate alasid juurde. Mulle tundus küll, et olete ära otsustanud, et Pärnumaa ala on kõige sobilikum, kuna siin on väga palju maad juurde võtta. Kas te oskate öelda, mis nende teiste alade pindalad on?

IS: Ma täpsustan seda, et see 3300 on kaks kinnistut. Me võtsime need kaks kinnistut, et leida nende kinnistute sees potentsiaalselt kõige sobivam asukoht. Me oleme kaks tükki tuvastanud, Pärnu 1 ja

Pärnu 2; ja me jääme selle Pärnu 1 ja Pärnu 2 sisse. Sealtpoolt välja mittemingisugust tööstusparki, mitte midagi ei ole plaanitud.

HK: Piirsalu ala on mitu hektarit?

IS: Potentsiaalselt sobilik ala on 90 ha.

HK: Järelikult see on välistatud.

IS: Ta ei ole lõpuni välistatud. Suurendada ei saa, aga 90 ha saab midagi panna.

HK: Aga seal Ida-Virumaal?

IS: Seal on kaks ala. Põhja-Kiviõli ala on 313 ha. Seda ala me ei ole ka õgvendanud selle töö tulemusel, mis täna on tehtud. Aidus on oluline, et ala on suurem, aga me saame võtta realselt selle, mis jääb idapoole. Lõunas on tuulikud ja läänepoolse ala lõikab ära tulevane põlevkivi toorme konveierlint.

HK: Palju hektareid on seal?

IS: Punasega viirutatud alal on 158 ha.

HK: Selge, Pärnumaa on kõige sobilikum.

IS: Pärnumaa on kõige suurem. Üks midagi 230 ja teine 270 ha.

HP: Ma saan aru, et neid objekte alles planeeritakse, aga käivad jutud, et olete käinud kohapeal rääkimas väga lähedal asuvatele taludele, midagi on juba otsustatud, aga seda täna arutelule ei tule?

IS: Mina ja ma ei tea ka, et keegi meie meeskonnast taludele midagi rääkimas pole käinud. Selle projektiga seoses ei ole siin käinud. Siin on kaks projekti. Ma kohe annan sõna Kaupole.

Kaupo Kaasik: olen tõesti samas piirkonnas käinud inimestega rääkimas. Need on kaks eri projekti.

Räägitakse vahepeal teisest projektist ja sellega seotud teavitustest ja tegevustest.

Jätkatakse väärtuste põhise aruteluga teemal, millega võiks Eesti majandus edendada ja kas kaitsetööstusel võiks või peaks selles koht olema. Samuti teemal, mida kaitsetööstuse arendamine Eesti sõjaohuga ja kaitsevõimega teeb.

Rain Junk (Linnaplaneerimise komisjoni esimees): Meil on siin kõrged isikud käinud külas. Tuleme osavaldadesse järgmise aasta alguses. See tööstuspark - täna ei ole midagi otsustatud. See on alles idee tasandil. Kõikide mõjudega tegeletakse.

Eraisik: Ehitab siis kuskil 3-5 tootmisettevõtet tööstusparki.

IS: Need on need, kes hakkavad seal tootma.

Eraisik: Kes seda ehitama hakkab? See on meie vajadus ja see on meie sissetulek.

IS: Ei tea. Seda korraldab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus. Hangib selle ehitaja.

Eraisik: Kas see 200 töötajat on töö protsess või on see ehitamine?

IS: See on töö protsess.

Eraisik: Aga kust te võtate 200 töölisi tehasesse, kui suured ettevõtted on hädas, et ei ole tööjõudu? Meil on pensionärid ja töötud, kes ei ole oskustöölised teie ettevõttesse.

IS: Ma arvan, et Pärnu suuruses linnas on täitsa leitavad need 200 inimest, kes väikese väljaõppe peale suudavad seal töötada. Ma olen ise külastanud mitmeid moonatehaseid Euroopas. Liini operaatorid saavadki kohapeal väljaõppe ja töötavad kohalikud inimesed.

Eraisik: Inimeste arv on totaalselt erinev. Meie töötukassast ei saa võtta liinitöölisi kaitsetööstusesse. See peab olema mingi julgeolekugarantii, et nad oleks usaldusväärsed. Me ei võta ju suvalisi inimesi liini peale tööle? Kust te toote need inimesed siia?

IS: Me loodame, et leiame ikka siit need inimesed.

Eraisik: Maxima kauplus ei suuda leida Pärnust töötajaid ja toovad bussidega Ida-Virumaalt, elavad ühikas. See on reaalne olukord.

IS: Kas see vastus sellele probleemile on, et töökohti ei ole vaja luua?

Eraisikud (mitmed erinevad): selliseid küll ei ole vaja.

Eraisik: Pärnu on kuurortlinn, mitte mingi kaitsetööstuslinn.

Eraisik: Kes on need ettevõtted, kes oma kapitali hakkavad seal kasutatama?

IS: Me teeme valikpakkumise, kuna tegemist on riigimaaga ja riigimaad kasutab eraettevõtte. Me peame tegema niimoodi, et kõigil on võimalik pakkuda. See ei ole nii, et see on väga hea ettevõtte - võtame sinu. On avalik konkurss ja siis ettevõtted tulevad. Me ei tea veel, kes need on, sest me pole seda veel korraldanud. Mida me oleme teinud. Olen maininud, et Ämari lennuväljal võtsime 9000 m² maad. Tegime avaliku konkursi. Kolm ettevõtet tegid pakkumise. Ühe valisime ja samamoodi saab ka suure pargiga.

Eraisik: Nii et see on väga spetsiifiline tootmine, et need tootjad tulevad väljamaalt?

IS: Ju nad tulevad ka väljamaalt.

Eraisik: Aga siis me ei saa ju mingisuguseid töökohtasid? Me saame palgavaesed sinna ainult.

IS: Kus need töökohad siis luuakse?

Eraisik: Siin luuakse, aga kui on väljamaa investor, siis ta kindlasti ei palka sellise palgaga, nagu oma kodumaal.

IS: Eestis on suhteliselt turumajandus. Makstakse palka nii palju kui on võimalik maksta.

Eraisik: Teil ei tule keegi sinna tööle, kui pole üldse inimesi sinna võtta. Palgavaeseid saate ainult. Tuleb üldse mingi välistöötajad sinna ja tuleb üldse ära salastatud objekt.

IS: Ma ei usu, et välistöötajate toomine on mõistlik. Mina eeldan seda, et Eesti inimene on õppimisvõimeline. On võimeline see töö ära õppima. Ja ettevõtja saab palgata neid inimesi, kes on valmis tööle tulema. Kui on piisav palk, siis tulevad inimesed tööle.

Eraisik: Aga mis saab, kui inimesed ei tule?

IS: Siis tuleb palka tõsta.

Herdis Parve: Mulle jäi sealt lugedes [LS ja programmi dokumendist] silma selline sõnapaar, et seal ei ole väärtuslikke maastike. Kuidas üldse saab mingit maad pidada mitteväärtuslikuks? See et seal pole mände, kadakaid ei tee temast mitteväärtusliku.

Jaak Järvekülg (JJ) : Kindlasti seal ei olnud sõnastatud nii, et maastik on mitteväärtuslik. Seal räägitakse väärtuslikest maastikest üldplaneeringute kontekstis. Üldplaneeringud, mis tehakse omavalitsustele, nendel on selline planeerimisterminoloogias kasutatav termin „väärtuslik maastik“. Mis on siis tõstetud ülejäänust natuke veel enam väärtuslikumaks. Mis on eraldi kaitse all, aga see ei tähenda loomulikult, et ülejäänud on mitteväärtuslik. Vaatame sõnastuse üle ja täiendame dokumenti, et tuleks selgemalt välja.

HP: Järgmine sõnapaar - suhteliselt kaitstud põhjavesi. See on sama, mis suhteliselt kaitsmata.

JJ: See tuleneb meetodikast, mida Keskkonnaministeerium on aegade algusest kasutanud. [Põhjavesi] klassifitseeritakse ära tulenevalt siis erinevatest pinnasekihtidest. Kus on ta hästi kaitstud, suhteliselt kaitstud, kaitsmata. Need on kindlad kategooriad, kui paks mingisugune kiht peab olema. Millised pinnased peavad olema, vettpidavad või mitte, et vastata mingile kategooriale. Teie kirjeldus, et suhteliselt kaitstud on sama, mis kaitsmata, see ei vasta tõele.

HP: Suhteliselt kaitstud tähendab täpselt sedasama, mis suhteliselt kaitsmata, saate aru jah?

Priit Alekask: See on konkreetne termin.

Indrek Sirp: Juhin tähelepanu, et see dokument ei ole ilukirjanduslik teos, fantaasialend, kus kasutame uhkeid sõnapaare.

HP: Ma väga loodan, et te ei tee seda.

JJ: Ma lisan seda ka veel: kui me peame neid dokumente kokku panema, me ei saa ise oma subjektiivset hinnangut või arvamust sinna sisse panna. Me peamegi lähtuma seadustest ja määrustest ja avalikus protsessis kokku lepitud terminitest ja klassifikatsioonidest.

HP: Ma sain aru, mis te tahate öelda, aga see sõnapaar jätab nii palju õhku sinna vahele.

JJ: Võimegi kokku leppida, et paneme selle suhteliselt kaitstud põhjavee lause juurde märkuse, et mis klassifikatsioon on.

Räägitakse vahepeal üldistel teemadel, nt kes vastutab keskkonna saastamise eest üldiselt ja kes on Eesti rahvas.

Eraisik: Mina elan Papsaares, mis ei ole seal Audru kandist väga kaugel. Meil on seal lennujaam, selline väga strateegiline sõjaline objekt, elurajoonid, sinna rajavad inimesed oma kinnistuid ja meil on ka ringrada. Seal on vähemalt 10-15 aastat räägitud müra. See müra on niivõrd kohutav. Selle müraga on kohtus käidud. Sellega on ehitatud neid valde. Seda on püütud erinevate meetoditega alandada. Seda ei ole võimalik alandada. Kõik see õhu rikkumine ja müra kandumine, see on väga erinev erinevatel päevadel. Nii et ma arvan, et see mürateema on teil ka paras illusioon selles projektis. Seda ei ole võimalik viia normaalsuse tasemele.

IS: See pole illusioon. Me peame seda hindama.

Eraisik: Hinnata ju võib, aga inimvõimete piirides ei ole, et kui me oleme elurajoonide läheduses, seda müra ei ole võimalik viia sellisele tasemel teatud päevadel ja ilmastikuoludel, et see inimeste elukeskkonda rahuldaks.

Eraisik: Pärnu on viimaste aastakümnete strateegias end defineerinud, kui roheline loodust hoidev maakond ja Pärnu on turismilinn. Majanduse mõistes, kui Pärnu linna tuleb sõjatööstus, kuidas me hotelli ja turismimajandus ellu jääb? Praegu ikkagi Pärnu reklaamib end kui turismilinn ja kutsub siia

turiste puhkama. Isiklikest sidemetest tean, et juba teiselt poolt ookeani keelatakse tulla siia, sest kardetakse sõjaohtu. Kuidas mõjub sõjatööstus kohalikule turismile, mida püütakse väga jõudsalt ikkagi arendada ja sellest elatuda.

IS: Mina ei näe seal mingit vastuolu. See ei tule siia keset linna, ei tule randa. Ei tule linna piiressegi, kuigi ta on linna maa. Ma olen käinud Rootsisis, Norras, Inglismaal, Prantsusmaal. Vähemalt 3-sarnase tööstuspargi kõrval on golfiväljak, 4-5 km kaugusel. See on turismiobjekt. Need asjad ei ole omavahel vastuolus ja miks nad peakski olema. Me ei saa ehitada asju elumajadele, hotellidele, avalikele randadele lähedale. Sellepärast need ohutud kaugused ongi ette nähtud. See on ka põhjus, miks me oleme läinud sinna suhteliselt tühja asukohta. Nt Soomes on Hanko linn, Lääne-Soomes. Suvituslinn. Septembris linn jääb tühjaks. Seal lähedal, mõne km kaugusel on ettevõtte, kes toodab dünamiiti ja meremiine. Rahvas sõidab iga päev sealt mööda randa. Tehas on otse mere ääres.

Eraisik: Aga seal ei ladustata keemiajääke.

IS: Keemiajääke ei hakata ka siin ladustama. Me ladustame toorainet. Moonatootmisest tekkivad jäägid põletatakse kohapeal.

JJ: Põletamise mõju saab ka kindlasti hinnatud. Seda hinnatakse vastavalt seadusaktidele.

Lõpus jätkus arutelu rahva tervise teemal.

Protokollis: Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE

2. Audru aleviku avaliku arutelu protokoll

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Audru osavallakeskus, Pärnu linn	Aeg: 03.12.2024 kl 16.00-17.24

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidi eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatelt, arutelu

Eraisik: Kuidas saab sellist ala planeerida, kui pole teada, kuidas toode saab Pärnu sadamasse või Paldiski sadamasse?

Indrek Sirp, Kaitseministeerium (edaspidi IS): Logistikalahendused on teemaks. Täna me ei ole selles faasis veel. Oleme vaadanud, et kaubasadam oleks vähemalt 50 km kaugusel. Sõltuvalt sellest, kuhu park tuleb, tuleb kaup välja vedada. Kas see saab olema Pärnus Pärnu sadama kaudu, ma ei saa 100 % vastata. Me täna ei tea seda. Eestis toimub ka täna moonavedu teedel. Eesti ostab laskemoona 4 mrd euro eest, pool sellest on juba ostetud. Kõik see tuleb mööda maanteed, kuhu iganes seda on vaja vedada. Seal on ranged nõuded, julgeolekust alates. Mingitel vedudel on relvastatud saatjad.

Eraisik: Teine ja viimane küsimus minu poolt. Et kuidas selle peale tulla, et Pärnu lahest 3 km?

IS: Kaugus merest ei ole teema. Reostust ei tohi tekkida, põhjaveele kahju ei tohi tekkida. See ei ole mingi vastuolu. Soomes on Hankos sarnane tehas otse mereääres. Toodavad meremiine ja dünaamiite ja on seal olnud aastakümneid.

Eraisik: Kui ehitamine hakkab, oleks vaja vaadata, et vallakeskuses oleks piiravad märgid, et vallakeskust [Audru] läbivat teed ei hakataks kasutama.

IS: Võtame selle küsimuse teadmiseks ja paneme kirja.

Eraisik: Mis ettevõtted seal tootma hakkavad? On need Eesti või välisettevõtted.

IS: Võivad olla nii Eesti kui välismaa ettevõtjad. Loogiline on selline võimalus, et on Eesti ettevõtja, kes teeb koostööd mõne välisettevõtjaga. Selleks et Eestis moona toota, on vaja tegevusluba. Tegevusluba antakse Eestis tegutsevatele ettevõtjale. Eesti Äriregistri sissekandega ettevõttele. Aga see kust see kapital tuleb, investeringud ja tehnoloogia, see võib mujalt tulla.

Eraisik: Teatavasti on mitmeid kohti, kus moona juba tehakse, kas ei oleks mõistlik neid kohti laiendada, kui hakata tühja koha pealt uut tegema?

IS: Eestis täna ei laskemoona toodeta. Toodetakse lahingumoona komponente. Tegime Ämari lennubaasi alal mini tööstuspargi 900 m²-l. Me tegime konkursi. See sai läbi. Nüüd järgmise poole aasta jooksul paneb ettevõtte seal ajutise tootmise püsti. Me tahtsime seda teha, et kiiresti anda hoogu sellele valdkonnale. Kui see seal püsti saab, siis meil Eestis on moona tootmine. See on seal väga piiratud alal, väikesed kogused ja lõpuks on seda vaja Kaitseväele endale, et ta ei saa jääda majandustegevuse alaks. Täna Eestis moonatootmiseks ala ei ole. Sellepärast me seda planeeringut läbi viimegi, et moona Eestis tootma hakata.

Eraisik: Mul on informatsioon, et Sirgalas on mingisugune lõhkeainetehas.

IS: Ma arvan, et siin mõeldakse seda tehast, mis toodab mäetööstusele lõhkeainet. Sinna mahub ainult see tänane tehas. Teiseks - seda toodetakse teisel tehnoloogial. Need on kaks eraldi asja. See Sirgala ettevõtte, kes on eraettevõtte, ei ole huvitatud sõjalise laskemoona või lõhkeaine tootmisest. Ta on eraettevõtte

Eraisik: Kas seal võiks olla ka muud suunitlust või hakataks tootma ainult laskemoona ja lõhkeainet või võiks seal olla ka muud suunitlus, mis on seotud sõjatööstusega?

IS: Kui sinna sobitub mõne komponendi tootmine, siis jah, aga pigem seal on ainult see, mis seostub moona tootmisega või lõhkeaine tootmisega.

Eraisik: Rääkige mulle palun, et kuidas see jääk pannakse põlema?

IS: Ma võin näidata, kuidas selline tehas välja näeb. Kukub lõhkeaine maha, see korjatakse kokku, pannakse pärast põlema. Põleb ära mõnede sekunditega. Kõige ohutum viis on praegu seda kohe põletada, aga Skandinaavias arendatakse ka spetsiaalseid põleteid.

Indrek Sirp selgitab tehase iseloomu piltide järgi.

Eraisik: Kui kaugemale hoidlatest jääb esimene elumaja?

IS: Sõltub lõhkeaine kogusest, kui palju seda hoitakse ja kui palju selles hoones on lubatud käidelda. Nt kui lõhkeainet on 50 000 t ja kõige suurema koefitsiendiga lõhkeaine, siis üksikud majad peavad olema minu teada, kui ma ei eksi, vähemalt 810 m kaugusel lõhkeainet sisaldavast hoonest. See kaugus on suurem ühiskondlike hoonete ja elurajoonide puhul. Üldiselt on nii, et tootmishoonetes on vähe, rohkem on hoidlates.

Seletab kaardirakenduse abil, kuhu arvestuslikult ei tohi

Eraisik: Kas hoidlad on maapealsed või maa-alused?

IS: Pigem sellised nagu kaitseväge hoidlad – betoonkiht, millel on paks muld peal. Ja üks sein on selline, kus ees midagi ei ole, kuhu läheb plahvatus.

Priit Annus, Audru osavallajuht (edaspidi PA): Milline on kohaliku omavalitsuse roll selle menetluse juures? Otsustusprotsessi juures.

IS: Minu arust spetsiifilist ei ole. See on riigi eriplaneering. Me peame vältima olulist negatiivset mõju. Riigiametid peavad kooskõlastama. Otsused teeb riik. Otsustavad rolli omavalitsusel ei ole.

PA: Kas võin siis kokku võtta, et me peamiselt teeme koostööd, aga omavalitsusel otsest rolli otsustamise juures ei ole?

IS: Jah, see on nii.

Üks kuulaja ärgitab Priit Annust isiklikku arvamust avaldama.

PA: Ma olen isiklikult puudutatud, elan Pärnu 2 alast ca 6 km kaugusel, ehk siis pool sellest alast on mu kodukülas Kõima külas. Natuke selle infoga ennem kursis olles näen kindlasti seda kasu, mida see toob meie piirkonnale, Pärnule ja loomulikult kogu riigile, kaitsevõimele. Kindlasti seal kaasnevad mõjud. Mõtlen ka, et kui seal tehakse katsetusi, siis kui palju me seda kuuleme. See tehakse selle protsessi käigus selgeks. Kindlasti mingi osa seal looduskeskkonnast hävib, aga nagu siit dokumendist saame kõik lugeda, et seal kaitstavad loodusväärtusi ei ole, tegemist on metsamaaga, siis mõjud on, aga mitte nii suured. Ma olen tasakaalukalt pooldav.

Eraisik: Mis sa arvad, kuidas inimesed tunnevad, kes elavad 1 km kaugusel?

IS: 1 km kaugusel ei ela kedagi ja ei hakka kedagi elama.

Eraisik: Põhjaveest ja sellisest reostusest saate kindlasti osa. Sa ei saa garanteerida, et Pärnu laht ei saa reostatud.

IS: Minu lähtekoht on see, et KAMi elluviimisel ja Valitsuse otsusel midagi tehakse, siis see peab olema seaduslik.

Eraisik: Aga mis siis saab kui inimestel kaevudes vesi ära solgitakse.

Jaak Järvekülg, Hendrikson DGE (edaspidi JJ): Siin on kontrollitud tegevus. Siin on väga ranged heitenormid, veekäitlusnormid, jäätmete käitlusnormid. Seda ei saa juhtuda, et midagi imbub pinnasesse. Seal on kõvad asfalteeritud pinnad, kus kogutakse kõik vesi ja jäätmed kokku. Sellist asja, et keegi laseb kuhugi ojasse mingit kemikaali. Seda me ei planeeri. Sellisel juhul on see rääge rikkumine. Seda võiks küsida iga koha kohta, kus kemikaale käsitletakse, ka bensiinijaama kohta. Sellistel kohtadel, kus kemikaale käideldakse, sellistel kohtadel on väga ranged normid.

Eraisik: Õhku võib ise ka lennata. Kuidas see ohutus tagatakse?

IS: Maardus seisavad väga plahvatusohtlikud tünnid. Kõik see on rangelt normeeritud tegevus.

Eraisik: Kust kohast neid pomme eksportima hakatakse?

IS: Nagu ma ütlesin, Pärnu puhul võib Pärnu sadam olla teemaks.

Eraisik: Aga miks te ei räägi Pärnu linna inimestega, et sadamast hakatakse pomme transportima?

IS: Me räägime. Me täna ei ole valinud Pärnu ala välja. Seda otsust veel ei ole.

Arutletakse, miks osad inimesed on poolt, samuti kas sõjatööstus on vaja, kas see provotseerib Venemaad või mitte ja kui palju Eestil laskemoona on vaja.

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid13

Eraisik: Küsimus uuringute kohta, kuidas suudetakse teha, kui hakatakse neid pomme katsetama, kuidas keskkonnamõjude uuring suudetakse ära teha? Pärnu laht on seal samas. Kui paugud hakkavad käima, mõjutab see meres elavat kala. Kui seal hakkab regulaarselt pauk käima, siis me ei tea, mis Pärnu lahest saama hakkab. Eestis ei ole selliseid eksperte.

Eraisik: Ma kommenteerin. Kui Eestis vabaks sai, on Pottsepa karjääris tehtud palju lõhkamisi ja suurtes kogustest ning kaitsetööstuspargi mõju selleni ei küündi.

JJ: Müra modelleerimiseks on meetodika ja parim praktika olemas. Müra modelleerimine tehakse ja see on üsna tavapärane hindamise meetod ja üldjuhul see modelleerimise tulemus vastab reaalselt tekkivale mürale. On tehtud ka järelkontrolle. Praegu me veel hinnanud ei ole, kui hindamine käes, saab koos vaadata, kui suur müratase ulatub kui kaugemale. Mida selle pealt saab otsustada, see on juba otsustamise küsimus. See on tõsi, et müra kuulda saab väga palju kaugemale, kui on normmäärad.

Eraisik: Kui vaadatud tuulikuid, siis see mõju on kaugemale kui 1-2 km, vaid 10 km. Selliseid mõjusid keegi arvesta.

JJ: Selleks on ühiskonna tasandil kokkulepitud normid. Ei saa öelda, et neid arvestata. Psüühilised mõjud tuuakse välja, aga need on individuaalsed. Päris iga isiku järgi ei saa arvestada, siis me ei saaks mitte kuskil mitte midagi teha. Selleks ongi ühiskonna tasandil kokku lepitud normid, meil on kokkulepitud eesmärgid, meil on otsustavad organid ja meil on hindajad, kes need mõjud välja toovad.

Eraisik: Kes need ühiskondlikud normid kehtestanud on?

IS: Normid on kehtestanud Eesti elanike poolt valitud valitsused ja Terviseamet tervise eest seisjana ja Keskkonnaamet keskkonna eest seisjana.

Ervin Hanson, Kaitseliidu üks asutajaliikmeid: Kui kõik asjad kokku ajada, kus see ohutus on? Siia koondatakse kõik: laod, tehas, lõhkeaine tootmine. See tõstab ju ohutaset? Kui ühel juhtub midagi. Ja kui suur on see moonaladu? Ja see transpordi osa – kuidas see korraldatud on? Mis suunad on ette võetud?

IS: Mitu küsimust. Transpordi- ja logistikaahelad – nendega tegeletakse siis, kui ala on valitud. Olemasolev taristu on see, mida kasutatakse. Uusi teid ehitama ei hakata. Tuleb kasutada olemasolevaid teid. Kõik kokku... me oleme alati rääkinud, et seal on moonna tootmine. Moonna tootmine võibki olla, et üks komponent tuleb mujalt, aga lõhkeaine pannakse seal sisse. Lõhkeainet peaks seal kuskil hoidma. Ettevõtted ostavad seda 2-3 kuu jagu, ladusid täidetakse 2-3 korda aastast. Valmis moonna pead hoidma vastavalt tingimustele mingi aja. Lõhkeaine tehas, keemiatehas on võimalik st planeering võib sellele asukoha leida. Kas see tuleb samasse kohta koos moonatehastega, seda me täna ei tea. Sõltub asukohast ja mõjudest, mis tulevad lõhkeainetehasest. Seal on vaja rohkem vett ja rohkem elektrit ja talle peab ala sobima. Saame valida omaette koha nende alade hulgas, mis täna on. See ei ole välistatud, et lõhkeaine ja moonatootmine tuleb eraldi kohta, aga täna me ei saa sellele vastata.

EH: Küsimus paugutamise kohta, kas võiks polügooni kasutada?

IS: Peamegi kasutama, sest pargis ei saa midagi lasta, tulistada. V.a kui padruni tootmine, sisetiir, siis seal saab. Kui jämedamat vaja lasta, siis selleks minnakse polgoonile. Katseplatsil saab võtta kilo või pool kilo lõhkeainet ja panna detonaator külge. See sobib mõnele tootjale, aga teisele pole sellest üldse tolku. Selle rajamine sõltub sellest, mis tüüpi ettevõtted tulevad. Meil peab see valmidus olemas olema. Nt miinitootjal oleks seda vaja.

Eraisik: Kui on vaja kontrollida seda jäätmevärki. Kas Priit Annusel on õigus keskkonnaametnikega liituda ja tulla kontrollima, kas kõik on viis.

IS: Muidugi, kui ta seda tahab.

Eraisik: Uuringud, mis puudutavad loodust, turismi, kui suurelt laialt seda tehakse? Seal läheduses on ju looduskaitsealad.

Kaile Eschbaum, Hendrikson DGE looduskaitse ekspert (edaspidi KE): Uuringud, mida praegu läbi viiakse, need puudutavad Pärnu 1 ja Pärnu 2 alasid. Teistes valdades teisi alasid. Vaatame mõju ulatuses, nt müra mõju osas ka väljapoole eelvalikualasid.

Eraisik: Seal samas on ka raba, turismi- ja puhkepiirkond. Paljud toituvad sellest. Kui see tuksi läheb. Tõhela kandis on juba praegu kaevudega probleeme. Juba praegu jäävad piirkonnas kaevud kuivale, tööstused hakkavad rohkesti vett tarbima ja mis siis ümbruskonna inimestest saab kui kaevud tühjaks jäävad.

KE: Kuivenduste mõju me vaatame. Need alad on juba praegu kuivendatud. Me ei näe, et seal tuleks tugevat kuivenduse mõju.

JJ: Seda mõju [põhjaveele] on kindlasti vaja hinnata. Vajadusel tehakse uuringud, sh hüdrogeoloogilised uuringud. Nagu me alguses ütlesime, me ei vali ala ilma uuringuid tegemata, juhul kui on teada, et põhjavee tase on ohus. Siis tuleb seda uurida.

Eraisik: Kas jooksvalt on võimalik, et kui uuring on tehtud, siis tuleb mingi teavitust?

JJ: Graafik on nii kiire, et vaheteavitust hetkel teada ei ole, kuni järgmine (seadusejärgne) tulemuste avalikustamine.

IS: Kui on ettepanek, et konkreetne teema või asi, siis tuleb see saata. Siis me vaatame seda. Täiendatud dokumendid paneme välja aasta alguseks [Kaitseministeeriumi REPi kodulehele].

Eraisik: Kas Päästeteenistus on kaasatud üldine või on kohapeal on eraldi? Kas bussiliinid on on läbimõeldud? Elekter, ma saan aru on vaja läbi vaadata.

IS: Ja, elektrimajandus on vaja täpsemalt vaadata. Bussiliinide osas ma täna ei oska öelda. See oleneb, kas tööstuspargiga midagi muutub. See on omavalitsuse küsimus. Täna on liiga vara vastata sellele. Päästetega me teeme koostööd mh sellepärast, et pargis peab oleme tuletõrjevee süsteem, et oleks kiiresti võimalik tuld kustutada. Seal on vaja koostööd teha, lisaks ka ohutuse pool. Lisaks reageerimiskiirus, kuidas nad kohaliku komando pealt seda tagavad. Eraldi mingit päästeüksust parki ei ole ette nähtud. Nad peavad samamoodi ise sellega arvestama.

Protokollis: Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE

3. Tõstamaa aleviku avaliku arutelu protokoll

PROTOKOLL

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Tõstamaa alevik, Pärnu linn	Aeg: 03.12.2024 kl 19.00-20.40

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidi eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatelt, arutelu

Eraisik: Miks on riik andnud erasektorile relvatööstuse arendamise?

Indrek Sirp, Kaitseministeerium (edaspidi IS): Eestis on kaitsetööstus erakätes. Eraettevõtted on paindlikumad ja kohanevad kiiremini turuolukorrale. Mõnes riigis on ainult riigiettevõtted, aga lõpuks kehtivad neile samad reeglid. Ka seal riik ostab neilt selle moona.

Eraisik: Rootsi näitel – kui on linna lähedal, miks te Tallinna lähedale ei tee?

IS: Seal ei leia 100 ha.

Eraisik: Mille järgi need algsed alad leiti?

IS: Meil olid mõned põhikriteeriumid. Esiteks, et saaks selle 100 ha maad leida, mida saaks teha teha tootmiskaas ja selle ümber peaks olema vähemalt 800 m laiune ohutsoon. Võiks olla kaubasadamast või raudteest mitte kaugemal kui 50 km. Vaatasime ka elektri ühendusevõimsusi. Esialgu oli vaja 2 MW. Sellega peame minema täpsemaks. Ja vaatasime ka, kuidas ta kaitsevää objektide suhtes on, aga need ei olnud nii määravad. Need vastasid kõige rohkem meie kriteeriumitele. Meil oli asukohti veel. Valisime ca 10st need 4.

Eraisik: Täna te Natura asjakohast hindamist ei ole veel teinud, eks ole? Ja kas ma saan õigesti aru, et kavatsete edasi minna vaatamata sellele, kuhu Natura asjakohased hindamised viivad? Mitu ha kaitsealasi selle ala sisse jääb?

Jaak Järvekülg, Hendrikson DGE, KSH juhtekspert (edaspidi JJ): Loomulikult Natura asjakohane hindamine tuleb läbi viia ja loomulikult saab jätkata ainult siis, kui asjakohane hindamine jõuab tulemuseni, et negatiivne mõju on välistatud.

Eraisik: Kas te olete selle peale ka mõelnud, kui palju raadamist on vaja läbi viia Pärnu aladel?

IS: Minu arust need Pärnu alad on ka erinevas vanuses metsaga kaetud. On neid tükke, kus on mets maha raiutud ja on neid, kus mets on peal. Lõpuks sõltub see sellest, kus ta täpselt tuleb.

Eraisik: Seal on igal pool mets peal praegu. Raadamised lähevad sel juhul kvoodi alla. Kui palju kvoote tuleb juurde osta?

JJ: Mõju kliimale on üks mõjuhindamise kriteeriume. Seda me hakkame ka hindama. Me hetkel pole neid veel teinud. Praegu tutvustasime programmi. Järgmine suvi on need küsimused õigel kohal.

Eraisik: Kui hindamised on tehtud läheb Euroopa Liidule arutamiseks vastavalt [nimetab direktiivi].

JJ: Viitate Natura direktiivile. Me valime sellised alad ja teeme sellise lahenduse, et mõju Naturale ei oleks. Ja kui mõju Natura alale ei ole, kui see on välistatud, siis ei ole ka põhjust Euroopa Liiduga koostööd teha.

Eraisik: Te teate siis juba ette, et mõju pole?

JJ: Seda hinnatakse hindamise käigus. Meil on erinevad asukohad praegu, kui ühes või teises või kolmandas kohas selgub, et on mõju, siis valime neljanda koha, kus seda mõju pole.

Eraisik: Kuidas läheb kokku roheline Eesti Vabariigi suund sellega, et me hakkame põletama keset metsasid keemiat? Kõik mis metsadesse ei lähe, läheb õhku. See on kõige parem lahendus?

IS: Ei, see pole kindlasti kõige parem lahendus, aga täna on see, kuidas seda tehakse.

Eraisik: Siis tehakse valesti.

IS: Sellisel juhul ei ole võimalik moona toota.

JJ: Kas võin vastata sellele põletamise küsimusele. Loomulikult ka seda hindame.

Eraisik: Mismoodi? Hakkate lageda taeva põletama?

JJ: Ei, see on tavapärase praktika. See on teada, mis sealt tuleb. Ja see kirjeldatakse mõju hindamise käigus ära. Me ei põleta igasugust kõige reostavamat keemiat, vaid konkreetselt ikkagi lõhkeainet, mis põleb ära. Need kogused antakse ette. Me teame, mida põletatakse, mis aine on, sellest on teada, mis sealt pärast põletamist õhku läheb. Ja see kõik saab kirja hindamisse. Viimased esialgsed hindamised näitavad, et need heitainete kogused, mis sealt lõhkeaine põletamisest õhku lähevad on oluliselt väiksemad, kui paljudes Eesti praegustes tavalistes tööstustes, kus toimub põletustegevus või on heitgaasid. Ja sellega on seadusega normid ette nähtud, mida tohib õhku lasta ja mida mitte.

IS: Euroopa Liidul on vastav direktiiv, milles on erand kaitsetööstusele ja moonatootmisele.

Eraisik: See mõte, et hakkate Eestimaal moona tootma, kui kaua aega tagasi see tekkis ja kelle poolt?

IS: Eestis oli moonatootmine 1938-1939. Suudeti toota 20 miljonit padrunit aastas ja ma ei mäleta mürskude arvu, aga see oli ka sadades tuhandetes. Kui me tuleme uude aega, siis tegutses Tallinnas üks riigi ettevõtte, kellel ei läinud väga hästi, riigiettevõtte. Alates 2018 on võimalik eraettevõttel toota nii sõjarelvi kui laskemoona ja lahingumoonna. Riigikogu võttis selle vastu. Selle eesmärk on see, et ehitades Kaitseväge üles ja ostes moona, et me anname ka oma enda ettevõtetele võimaluse selles valdkonnas tegutseda. Me ostame küll soomuki välismaalt, aga seda ei olnud isegi võimalik Eestis parandada.

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid17

Eraisik: Siin teie jutust tekivad suured vastuolud, alustades sellest, et meil on sõjaaeg, et kellega ma sõjas oleme? Ja siis te räägite kaitsepargi rajamisest kaitsevõime tõstmiseks, siis ma saan aru, et see on rohkem nagu tootmisliin, et kellelegi see maha müüa. Kuidas see maha müümine meie kaitsevõimet tõstab?

IS: Eesti Kaitsevägi vajab ka moona. Me ostame alates sõja algusest Ukrainas 2022 kuni 2031 aastani 4 mrd euro eest moona. Kõik see raha läheb välja, moon tuleb sisse. Tulevikus on lootust, et Eesti enda majandusse läheb osa sellest rahast ja me saame siit selle moona kätte.

Eraisik: Kui lubate välisinvesteeringuid, ka siis läheb see raha riigist välja. See pole ju majanduslikult mõistlik. Kui räägite, et Eesti inimesed sobituvad riigi vajadustega, tegelikult välisinvestorid saavad kasu ja riik keeldub enda peale seda tootmist võtmast. Minu arust on julgeolekuhoht see, et te relvatööstuses madaldate turvanõudeid.

IS: Mingeid karistusi kuskil ei vähendata. Seda saab täpsemalt lugeda. Mida me peame oluliseks – et tootmine on majanduslikult elujõuline, me ei taha riigi rahakotil hakata seda üleval pidama.

Jutt kaldub sõja teemadele, mis täpselt toetab sõda ja mis mitte.

Eraisik: Siin on üks väheseid Eesti piirkondi, kus on puhas põhjavesi.

Eraisik: Kui vaadata Eesti kaarti, siis see piirkond on Eesti üks paremini säilinud looduslik ala. Siis see küsimus on küll, et miks on üldse kaalul see ala.

IS: Eesti on küll väga hõredalt asustatud, aga seda kohta on väga raske leida.

Eraisik: Kust need inimesed tulevad. Kui tuleb välisinvestor, siis ta äkki võtab oma tööjõu kaasa?

IS: Ma olen käinud mujal maailmas. Siis üldiselt õpetatakse kohapeal välja. Need on kohalikud inimesed.

Eraisik: Minu arust on aru saada, et kui on sõjatehas, siis sõjatingimustes see muutub sihtmärgiks, üks kõik, kus see on. Miks ei ole selles projektis ette nähtud varjendeid või muid kaitsetegevusi? Ma saan aru, et raha on päris palju.

Eraisik: Kas raketitõrjesüsteemid tulevad?

IS: Õhukaitse on kahtlemata oluline. Kuhu see sõjaajal pannakse, see on kaitseväge juhataja otsus.

Mait Janson, Tõstamaa Päästekomando pealik: Esimesed matsud tulevad päästekomandosse. Need on alevike keskel.

Eraisik: Küsime siis nii, kas see praegu on sihtmärk ja kas pärast kaitsetööstuspargi loomist on see sihtmärk? Kuidas te kavatsete kohalikke elanikke kaitsta?

IS: Igal pool tuleb elanikke kaitsta. Eesti Kaitsevägi töötab selle nimel, et see sõda ei tuleks ootamatult. Siis tehakse vastavad otsused, et kaitsta oma infrastruktuuri.

Eraisik: Kui pikaks ajaks annate hoonestusõiguse. Lugesin kuskilt et 2031.

IS: Ikka pikemaks ajaks. Ettevõtte peab saama kindluse, et ta teeb investeeringu, et investeering toob tulu tagasi. Seaduse järgi riik saab anda kinnisvara kasutada 90 aastaks. Me räägime 50-70 aastast.

Eraisik: Me kohalikud ei ole nõus sellega kindlasti. Kui alustate juttu sellega, et annate meie piirkonna meie lähedalt 90 aastaks sõjamoona tootmiseks.

Eraisik: Kui tehas suurendab ohtu, et seda rünnatakse, siis miks on seda vaja üldse rajada?

IS: Samamoodi võib küsida, miks meil on vaja lennujaamu, sadamaid, sidemaste, sildu? Kõiki neid rünnatakse. See loogika ei kannu. Kui vastane ründab, ründab ta kõike ja selle jaoks vaja on muu hulgas kaitsetööstusvõimekust.

Eraisik: Kas Pärnus on see elektrivõimsus olemas?

IS: Seda teeme koostöös Elering ja Elektrileviga. Kui vaja võimsust juurde vaja, siis teeme uued liinid.

Eraisik: Millal Pärnu inimesi teavitatakse, et nende kõrvale tuleb tehas?

IS: Ajagraafikust rääkisime. August 2025 on kehtestamine. Suveks on teada.

Eraisik: Kas riik ehitab need taristud välja, et relvatöösturid saaks sinna ehitama hakata?

IS: Mingis ulatuses jah. Platsid, teed. Tootmisrajatised rajavad ettevõtted ise. Platsid on valmis ehitustegevuseks.

Eraisik: Ma tahtsin Pärnu sadama kohta küsida. Ma saan aru, et transport hakkab selle kaudu toimuma?

IS: See on üks võimalus jah. Ma ei saa täna öelda, et täna kindlasti nii läheb või ei lähe. Pärnu sadam on nagu ta on, talvel jäätub. Võib-olla hakkab toimuma hoopiski läbi Paldiski.

Eraisik: Kui Paldiski, siis kaob ära see kriteerium, et sadam peab olema 50 km, mis te enne ütlesite.

IS: Rail Baltic.

Eraisik: See ei ole valmis.

IS: Aga tuleb.

Eraisik: Kas sellele saab siis olla kindel, et Rail Baltic valmib õigel ajal?

IS: Lõpuks sõltub sellest, mis on võimalik, mis on tehtavam, mis on majanduslikum. Pärnu sadam on üks variant. Kõike saab teha nii, et see vastab nõuetele. Täna ei saa lõpuni vastata, kas ja mis ulatuses Pärnu sadamat hakatakse kasutama. Ka Paldiskis ei saa moona pikalt ladustada.

Eraisik: Öelge palun, see tänane istumine siin, mis selle eesmärk on? Kui palju KAM ja riik võtab arvesse kohaliku elanikkonna arvamusi? Kas toimub mingi hääletamine? See, et me siin ennast tühjaks räägime. Vastate kõigele, et pole võimalik. Te saate aru, et need on põhjendatud küsimused, mis kõlasid. Kas hääletame, mis on kohalike arvamus sellest? Kas me pooldame seda? Kuidas see fikseeritakse? Praegu on see suur mullitamine.

IS: Arvamuste esitamine käib läbi selle protsessi, mida Jaak Järvekülg kirjeldas. Me saime juba praegu seisukohti. Ka see protokoll läheb sinna sisse. See on riigi eriplaneering. Lõpuks otsustab Vabariigi Valitsus. Vabariigi Valitsus saab siis otsustada, kui see ettepanek on saavutanud kõigi riigiametite kooskõlastuse, kes selles asjas peavad midagi arvama.

Eraisik: Ja rahva arvamusest on savi. Rahvas on siiski põhiseaduse järgi kõrgeim võim.

IS: Antud juhul sellist vahendit, nagu rahvahääletus ei ole ette nähtud. Planeerimisseadus sellist formaati ette ei näe.

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid19

Jätkub vaidlus teemal, kas hääletada ja mis selle tulemus võiks olla.

Eraisik: Küsimus jääkide käitlemise kohta, mis tegevuse käigus tekivad. Kas oleks võimalik projekteerimistingimustesse lisada, et nad oma jäätmete käitlemiseks ehitavad sarnase tehase või käitlemiskoha nagu on analoogselt loomsete jäätmete käitlemiskoht Väike-Maarjas? Et saaks võimalikult ohutult ja kohalikele elanikele sõbralikult see asi ära teha?

IS: Teoreetiliselt on see jah nii, et projekteerimistingimused näevad ette, mis moodi seda teha. Teistpidi näevad ette keskkonnaseadused, mis seda valdkonna reguleerivad, mis moodi võib teha. Ja lõpuks on see teostatavuse küsimus - mis on mõistlik ja mis on tehtav tehnoloogiliselt. Lõhkeaine ahju toppimine – see ka tingimata kõige ohutum ei ole. Seepärast seda täna ei tehta. Küll aga töö käib, et neid põleti või ahjulaadseid asju kasutada selles valdkonnas.

Eraisik: Kas põletamine toob kaasa müra?

IS: Ei, müra toob kaasa katseplats. Seal on ees vallid, aga nende eesmärk on kaitsta ümbruskonda. Neid pauke ei tehta iga päev. Aastas keskmiselt ühes kuus kahel päeval, 10 pauku järjest.

Eraisik: Kas see on teie lootus, et või antakse sinna mingi norm ette?

IS: Ja sinna tuleb, mis on sagedus, missugust pauku võib teha. Võib-olla pesitsusajal on aeg, kui ei saa pauku teha.

Eraisik: Praegu teadaolevalt on planeeritavatelt aladel must-toonekurg.

Kaile Eschbaum, Hendrikson DGE looduskaitse ekspert (edaspidi KE): Me teame seda, et musta-toonekure leiukoht seal on ja nende eelvalikualade planeerimisel Pärnu 1 ja Pärnu 2 me juba sellega arvestasime. Natura alad ja muud kaitsealad on ka laiguti seal [planeeringuala] sees ja nendest me juba lükkasime need praegu planeeritavad alad [eelvalikualad] välja. Aga hindamises käsitleme. Võin ette öelda, et must-toonekurg ei ela seal juba pikemat aega. Isegi tuuleplaneeringute jaoks tehakse puhvrid neile ümber, kuhu sa ei tohi tuulikut panna, aga selle pesa puhul on Keskkonnaamet seda puhvrit vähendanud. Aga seda me hindamises peame käsitleme jah.

Eraisik: Kas kõik need ekspertide nimed lähevad kirja kah, kes neid uuringuid teevad?

KE: Need on praegu juba uuringute lähteülesannetes kirjas.

Eraisik: Kust kohast kohalikud saavad infot, mis olukorras asi on? Ma saan aru, et see projekt, keskkonnauuringud, kestavad järgmise aasta suveni. Mis peale seda saab? Kelle käest saame viimast infot, kellele saame oma muresid rääkida?

IS: KAM on planeeringu korraldaja, lisaks teeme tihedalt koostööd Kaitseinvesteeringute Keskusega. Ja siis on konsultant. Palju inimesi ei ole. Lihtne on meieni jõuda. Andke aga teada, mis teie mured ja küsimused on. Mis aga edasi saab? Kui sobivaim ala on valitud järgmise aasta kevadel, tuleme juunikuus avalikkuse ette. Parki ennast hakkab haldama Kaitseinvesteeringute Keskus.

Eraisik: Missuguses formaadis peab olema kohalike elanike arvamused, et me ei soovi, et siia tuleks, et te arvestaksite seda? Kui me tahame anda signaali, et Tõstamaa alale tuleksid meie elupiirkonda, missuguses formaadis peab olema see arvamused vormistatud.

IS: Me peame tegema avaliku arutelu, võtma inimeste arvamused arvesse. Otsuse teeb valitsus.

Eraisik: Palun vastake minu küsimusele. See on üks kriteerium.

IS: Võite otsustada, kuidas seda teete.

Eraisik: Mainitakse, et need ettevõtted valitakse avalikul konkursil. Millistest seadustest peavad need ettevõtted hakkama lähtuma? Millal me võiks seda eelnõud näha? Kui KSH tehakse ära ja seal olulisi mõjusid ei tuvastata või muudetakse planeeringut nii, et olulisi mõjusid vältida. Kui teatava aja jooksul ilmnevad olulised mõjud, mis on väga tõene, arvestades, et me elame Nätsi-Võlla ürgraba juures. Mis siis saab? Kas riik ise siis astub vahele, kuna tal on nii pikad hoonestusload. Või pannakse see kohustus läbi hindamiskriteeriumite nendele ettevõtete?

IS: Jah, õige me töötame välja valikpakkumise tingimused. Neid enim avalikult ei jagata. Muidu poleks aus mäng. Ja ettevõtted saavad sellele reageerida.

Eraisik: Nad tavaliselt ei soovi sellele reageerida. Te ise mainisite, et eelkõige on oluline majanduslik kasu ja jätkusuutlikkus. Kui mõjud tuleks välja siinse rahva ja põhjavee jaoks, siis ettevõtjad ei pruugi tahta seda näha. Kas riik saab survestada ettevõtjaid, kui ilmnevad olulised negatiivsed mõjud?

IS: Kogu see tegevus, mis tuleb, see pannakse projekteerimistingimustes kirja. See sätestab, mida sinna tohib ehitada ja kus kohta. Mõjud peavad vastama seadustele ja normidele.

Eraisik: Samas praegused seadused ei pruugi vastata, sellistele kiireloomulistele olukordadele ja järsku ette kukkunud olukorrale, kus varem ei ole olnud sellise massiivse mõjuga ja nii mitmeotstarbelise kasutusega kaitseobjekte. Nt veeseadus, looduseadus. Võib-olla me ei näe praeguste seaduste järigi neid mõjusid?

IS: Me saame toimida kehtivas õigusruumis. Me ei saa hüpata 20 aastat tulevikku ja kujutada ette, milline see seadus siis on. Me oleme näinud nii, et kuidas rohepööre on kaasa toonud teatud seaduslikke muutusi. Me ei tea, mis 20 aasta pärast saab. Me peame lähtuma nendest seadustest, mis on.

JJ: Keskkonnaamet on riigi poolt see organisatsioon (kellele teada anda), kui inimesed, kohalikud tuvastavad, et toimunud on reaalne keskkonnakahju, ei peeta kinni nõuetest, keegi läheb üle piiri, teeb midagi valesti või kogemata. Keskkonnaameti asi on seda menetleda ja lahendada. Riigil on selline lahendus olemas.

Eraisik: Aga seal on relvastatud valve. Kuidas me sellest teada saame?

IS: Seda ala haldab riigiasutus, Kaitseinvesteeringute Keskus. Talle on pandud seadusega kohustus, mingeid asju teha. Kui seal midagi juhtub, nii nagu see protsess on praegu väga avatud, siis ka see on avatud. Kui seal peaks midagi juhtuma, siis see on ettevõtja ja pargi haldaja kohustus, kes tagab selle, et kõik käib reeglitega vastavuses. Kui midagi juhtub, tegelevad sellega õiguskaitse organid.

Eraisik: Kaardil oli mitmed erinevad alad. Kui teil siin piirkonnas on vaja 100 ha, siis miks need teised alad nii väikesed on?

IS: Võime kaardi pealt näidata ka.

Indrek Sirp tutvustab teisi alasid ja selgitab millised piirangud aladel on ja kust suurused tulevad.

Eraisik: Kas sinna tuleb ka lasketiir?

IS: Lasketiiru ei ole planeeritud. Kui padrunitootjal on vaja, siis tuleb sisetiir.

Eraisik: Kui suur on ettevõtjate huvi?

IS: Huvi on, ma hindaks, et 5-6 ettevõtjat võiks huvitatud olla.

Eraisik: Ma mõtlen just [valikpakkumise] tingimuste peale. Kas riik on huvitatud sellest, et tingimused peaksid oleme optimaalsed ja peavad olema veidi karmimad? Või seda, et tuleks rohkem pakkujaid, et üldse kedagi tuleks? Me ju tegelikult ei tea, kui suur huvi on.

IS: Küsimus ei ole tingimustes, vaid selles, et kui palju riik on valmis taristut looma. Mis ettevõtteid võib mõjutada. Kui neil on väiksemad kulud, siis on see nende jaoks huvitavam.

Eraisik: Aga mingid keerulisemad tingimused tekitavad suuremaid kulusid?

IS: Tingimused on suhteliselt paigas. See kõik, mis puudutab keskkonnamõjusid.

Eraisik: See sama lasketiiru teema või see sama katsetamise ala või ka põletamine. Kas saab olla see tingimus, et see peab olema hoone? Või mõni ettevõtte otsustab, et ah ma teen lageda taeva all. Seal on ju mingid asjad, mida saab ette kirjutada, aga kui palju riik kavatseb sekkuda.

IS: Õigusruum on olemas. Me täna ei muuda midagi. Mingeid keskkonnamõjusid lihtsamaks ei tehta.

Eraisik: Kas selles piirkonnas on tuulikud välistatud?

IS: See on tuuleala. Meie oleme öelnud, et me tahame oma ala lõpuni menetleda. Me oleme neile öelnud, et esialgu ei tahaks, et tuulearendajad oma arendustega jookseks meile sisse. Tuulik võib olla teoreetiliselt ohualas, aga ei tohi laskemoona tehasele peale kukkuda.

Eraisik: Kas eelnevatele tehastele on tehtud järeluuringuid, palju nad mõjutavad nt põhjavett, keskkonda?

IS: Kindlasti on neid tehtud. Mul pole küll ühtegi võtta, aga ma arvan, et kindlasti tehtud. Me räägime EL riikidest. Ka seal tuntakse keskkonna pärast muret ja tahavad, et kõik oleks ohutu.

Eraisik: Kas sealt ei saa võtta ohukohti ja proovida siin paremini teha?

IS: Jah, me olemegi nendega konsulteerinud. See sama põletamise teema. Nad teeks ka teistmoodi, kui oleks muu lahendus, aga täna ei ole.

Eraisik: Te olete siis teadlikud suurtest ohtudest, mis sellega kaasnevad?

IS: Jah, aga mis ohud. Ma ütlen, et bensiinijaam võib ka ohtlik olla.

Eraisik: Kes hakkab puhastama põhjavett, kui see saab saastunuks? Minu teada ei ole võimalik inimestel seda puhastada.

IS: Põhjavee saastamine peab olema välistatud.

Eraisik: Te olete ise väljendanud, et see on keemiatööstus.

IS: Lõhkeaine tootmine on keemiatööstus, laskemoona tootmine ei ole. Me planeerime mõlemat, aga kas nad tulevad ühte kohta, seda me veel täna ei tea. Lõhkeainetehas võib tulla ka mujale, kui moonapark.

Eraisik: Mujale nendest neljast valikust?

IS: Ei, kõik valikud on siin seinal. Mingeid muid alasid meil pole.

Eraisik: Siis on võimalus, et tuleb kahte erinevasse kohta.

IS: Jah.

Eraisik: Kas siin võivad tulla kaasnevad investeeringud kohalike heaoluks? Võib-olla mingid teed, mis on halvas korras, saavad paremaks ja laiemaks?

IS: See tee, mis peab teenindama tööstusparki, peab olema piisavalt tugev ja piisavalt lai. Kui seda teed täna pole, tuleb see teha. Kui ta aitab teenindada kohalikke elanikke, väga hästi. Aga mingeid muid plaane ekstra, et maakonna teed asfalteeritakse 100 %, täna ei ole plaanis. Lõpuks, kui oleme selle ala valinud, selguvad leevendusmeetmed. Räägime teest, mis läheb lähedal asuva maanteeeni.

Protokollis: Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE

4. Taebala aleviku avaliku arutelu protokoll

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Taebala vallavalitsus, Taebala alevik, Lääne-Nigula vald	Aeg: 04.12.2024 kl 15.00- 16.06

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidi eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatel

Heikki Salm, Lääne-Nigula valla ehitus- ja planeerimisosakonna juhataja (edaspidi HS): Mulle jäid silma sotsiaal-majanduslikud mõjud. Milliseid uuringud te selles osas teete? Kõik muu on selge, aga seda pole välja toodud.

Jaak Järvekülg (edaspidi JJ): Mis puutub tervist, siis tervis on eelkõige kaitstud määrustega. Seda piiri me ise subjektiivselt ei saa öelda, kui suur müra on liiga suur müra. Normid ongi tervise kaitseks määratud. Mis puutub heaolu, siis see on palju subjektiivsem mõiste. Aruannetes üritame seda kirjeldada. Kui see häiring inimestele on, siis tuleb see kirja panna ja kaalutlemisel arvesse võtta. Me ei saa öelda, et igasugune häiring on liigne. Mõningane väike häiring on paraku teatud juhtudel see, millega tuleb leppida. Rangelt järgime tervise kaitseks määratud norme, mis peavad kindlasti olema tagatud.

HS: Täpsustan. Heaolu ja tervise puhul võtate normide järgi, heaolul norme aga pole. Aga kas te teete ka nt kirjalikku küsimust, telefoni küsitlust ja missugune oleks see piirkond, kelle puhul te antud juhul seda teeksite.

JJ: Sellist metoodilist küsitlust praegu plaanis ei ole. See ei ole ka mõjuhindamiste puhul tavapraktika, et sellist küsitlust väga palju tehtaks. See kindlasti annaks kohalike inimeste meelsuse

indikatsiooni, aga kas see oleks väga objektiivne hinnang sellele, mis see reaalne mõju on, pole kindel.

Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE: Sotsiaal-majanduslike mõjude hinnangus kasutame nt teaduskirjanduses saada olevat infot. Vaatame ka teiste riikide kogemust. Hetkel meil ei ole selle protsessi raames suuremat uuringut raamis.

JJ: Me täiendaks, et me seda ei saa ka öelda, et heaolu võrdub meelsus. Me peame välja tooma teaduskirjanduse põhjal objektiivsed mõjud. Kui kohalikud on lihtsalt vastu, siis see on ka arusaadav, aga see ei võrdsustu mõjuga heaolule.

HS: Ma tahtsingi teada, et mida see heaolu tähendab.

JJ: Ongi nii, et kõige rangem tase on normid, aga on ka rahvusvaheline teaduskirjandus. Ja tuleb see asi ära hinnata ja kirja panna, otsustamisel arvesse võtta.

VL: Kui tuleb avalik väljapanek, siis ka see on üks tagasiside vorm. Kohalike omavalitsustega rääkimisel saame tagasisidet.

Eraisik: Kas Keskkonnaameti poolt kaasatakse ornitoloogid, et viia läbi pargi mõjude osas hinnang?

JJ: Nagu mainisin, Keskkonnaametiga koostöö juba käib. Meil on üks koosolek juba olnud selle Piirsalu teemal. Selletõttu jätsime idapoolse osa sealt välja, kus on teadaolevalt metsise elupaik. See pole ka kaitse all, küll aga KKA metsise spetsialist teadis, et seal ta on. Täpselt õige küsimus. Esmahinnangutest on kõik need küsimused läbi käinud. Tegeleme kindlasti edasi. Juurde tuleb ka protsessirisk. Tulemus võiski olla see, et näiteks katseplatsi sinna ei saagi teha. Tähelepanuta see ei jää. Kõik vajalikud uuringud tehakse. Teeme ka täiendavaid koosolekuid Keskkonnaametiga. Aga võib ka olla, et valitakse ala, kus neid uuringuid ei ole vaja teha.

Eraisik: Kas müranormid lindudele peaks ka olema määratud?

JJ: Jah, müranormid on inimestele määratud. Seda on uuritud, et kuidas erinev müra võib liike mõjutada. Ornitoloogid kaasatakse vajadusel, nt aruteludeks. Kui KKA-l jääb kahtlus, et ilma liigieksperti abita ei saa hinnangut anda, siis need ka kaasatakse.

Eraisik: Kas Ornitoloogiaühingut ka kaasate?

JJ: Seda pole praegu ette nähtud, küll aga vajalikud liigiekspertid saavad kaasatud. Kogu sellele mõju hindamisele teeb järelevalvet ka veel Keskkonnaamet, kes vaatab väga rangelt. Kui nende spetsialistid arvavad, et meil on mõni lind jäänud hindamata või tekib kahtlus, et ilma liigieksperti abita ei ole võimalik seda hinnangut anda, siis nemad toovad ka kindlasti selle välja.

Eraisik: Kas see baastaristu hõlmab ka kohalikke teid ja taristut, mis ilmselgelt saavad suurema koormuse kui praegu?

Indreks Sirp (edaspidi IS): Ligipääsu tee pargini, kui seda täna pole või see ei vasta nõuetele, siis tuleb see vastavaks nõuetele. Kui Piirsalust räägime, siis läheb sinna täna kruusatee. See peab olema kõvakattega tee, mida mööda saavad veokid kahes suunas sõita.

Eraisik: Külavahetee on ka seal praegu kitsas. Risti-Kuijõe tee.

IS: Seda ma täna ei saa lubada, kui oletame, et Piirsalu oleks valitud, et kas siis see lõik ka... . Baastaristu osa ta kindlasti ei ole. See on täna olemasolev maantee. Küsimus, kas see kvaliteedilt vastab meie vajadustele. Kruusatee ei saa selliseks jääda, sinna tuleb ehitada korralik asfalttee.

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid25

Lisaks tuleb tagada Kaitseliidu lasketiirule ka ligipääs ja see peab minema pargi aiast mööda. See ei saa läbi tööstuspargi minna.

Eraisik: Kas lasketiir jääb?

IS: Mõeldud on, et lasketiir jääb. Kui peaks Kaitseliidule uue lasketiiru leidma, see on aeg ja kulu. Aga seda on ka selle lasketiiru ohutuks tegemine, sest sinna tuleks sinna panna vallid panna külgedele ja otstestesse, et see ei ohustaks kaitsetööstusparki.

Eraisik: Kas müra puhul arvestatakse mõlemaga nii lasketiiru ja kaitsetööstuspargiga?

IS: Jah, mõlemaga.

Rein Kuusmaa, Lääne-Nigula valla Risti osavallavanem (edaspidi RK): Täpsustus Risti-Kuijõe mnt osas. See tee põhi on ehitatud 1952 ja pärast seda ainult üksikuid remonte. See on raskelt talutav tee. Tee teema on kohalikele oluline.

IS: Ma täna ei oska öelda, kas see tee vastab lõhkeaine veoste vedamise nõuetele. Ma jään siin vastuse võlgu. Kas seal on veel eraldi kandevõime vms nõudeid. Mõõnaveod Eestis toimuvad, aga pigem mitte seda teed pidi.

Urmas Lauri, Lääne Elu: Täpsustav küsimus mõjude hindamise osas. Lasketiir jääb. Kaitseväge praegune tegevus- seda pargis enam ei toimu. See praegune tegevus tekitab ka müra ja mõju. Kas seda mõju hinnatakse? Kui selle müra sealt ära võtame ja paneme sinna kaitsetööstuspargi, siis kuidas need omavahel summeeruvad?

IS: Kaitsevägi teeb seal taktikalisi õppusi, aga need ei ole mingi laskmised. Laskmine toimub lasketiirus. Kas sel üldse mingi mõju on, ma ei oska öelda.

Eraisik: Täpsustuseks, et Kaitsevägi ikka paukmoonaga täristab seal. Ja lõhkepakette kasutatakse ka.

RK: Hetkel on 100 päeva aastas lubatud tegevus. Kaks põhitegevust on seal: lasketiiru kasutamine ja taktikalise ala kasutamine. Lasketiir on külasse hästi kosta. Taktikamõjud kaovad, aga lasketiir jääb, nii et üldine müra ehk isegi väheneb.

Priit Alekask, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus: Mingis osas müra ka natuke alaneb, kuna lasketiirule tulevad vallid.

RK: Kurioosum on see, et see tee, mis seda ala läbib, on täna avalik tee.

Eraisik: Kas nõukogudeaegseid sõjaväe angaare saab ka kaitsetööstuspargis ära kasutada?

IS: Pigem mitte.

RK: Oleme palunud nad pärandkultuuriobjektidena arvele võtta ja seda nad ka praegu on.

IS: Nagu te nägite, on see ala ca 90 ha. Me oleme 100 ha otsinud, see ei tähenda, et Piirsalu kukub välja. Me täna ei saa öelda. Järgmisel aastal on võrdlus tehtud, siis saame otsused tehtud. Siis on ka huvi teada ja saame vaadata, kas võtta mitu ala või üks.

Eraisik: Saan aru, et praegu arutame keskkonnamõju uuringut. Uuritakse seda, kuidas pargi tegevus mõjutab ümbritsevat. Kas selle tegevuse raames või kuidas tegutsev kaitsetööstuspark mõjutab keskkonda sotsiaal-majanduslikult? Siin oli juttu, et 200 töötajat, sel on ilmselge sotsiaal-majanduslik mõju.

JJ: Jah, planeerimisseaduse kohased asjakohased mõjud, sh sotsiaalmajanduslikud mõjud kuuluvad sinna alla. Me ei analüüsi riiklikul tasandil majanduskeskkonnale mõju. Selles mõttes vahetu mõju ümbritsevale (majanduslikule) keskkonnale, seda peaks kirjeldama.

Eraisik: Kas hindamise alla kuulub ka kohaliku võimu suhtumine?

JJ: See ei ole otseselt sotsiaalmajanduslik mõju. Kohaliku võimu suhtumine väljendub muud moodi planeeringuprotsessis.

IS: Riigi eriplaneeringu puhul ei ole kohalikul omavalitsusel ei ole formaalset sõnaõigust. Nad ei pea kooskõlastama. Nad ei saa öelda siduvat „Jah“ või „Ei“-d. Kehtestamine on Vabariigi Valitsuse küsimus. Arvamust võib avaldada.

Eraisik: Kas meie kohalikud ettevõtjad on huvi näidanud?

IS: Need on Eestist või välismaalt. Ma ei tea, kas on otseselt siitkandist ukse taga keegi käinud.

Eraisik: Palju ettevõtjaid on praegu ukse taga käinud?

IS: Nagu ma ütlesin, ca 20.

Protokollis: Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE

5. Piirsalu küla avaliku arutelu protokoll

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Piirsalu seltsimaja, Piirsalu küla, Lääne-Nigula vald	Aeg: 04.12.2024 kl 18.00-19.10

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidi eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatelt

Eraisik: Kaugused küladest ei ole planeeringus õigesti märgitud. Paljud külad märkimata. Palivere on 9 km, tegelikult on 15 km. Keila-Haapsalu mnt äärsed külad ei ole üldse mainitud.

Jaak Järvekülg, Hendrikson DGE, KSH juhtekspert (edaspidi JJ): Saame dokumenti selles osas täiendada.

Eraisik: Küsimus müra modelleerimise kohta. Kaitsevæe polügoonid on olemas. Miks reaalsuses ei mõõdetata olemasolevat olukorda?

JJ: Praegu täpselt sellist tootmist pole. Tegevused on erinevad. Teatud määral müra mõõtmisi tehakse. Mõõdetakse ka harjutusväljadel. Kui räägime kaitsetööstuspargist, siis sellist ala meil pole. Need mõõtmised, mida praegu on tehtud, neid saame käsitleda mõjuhinnangus. Me ei saa üks ühele öelda, et kaitsetööstuspargis samamoodi tuleb, aga need mõõtmised on mõistlik üle vaadata.

Indrek Sirp, Kaitseministeerium (edaspidi IS): Kuna siin on lasketiir, on üsna lihtsalt võimalik läbi viia ka testpaugutamine, et see reaalselt ära mõõta.

Eraisik: Kas selline juhus võib ka olla, et ükski ala ei sobi, mis te praegu välja valisite?

IS: Eesmärk on ala leida. Alad on valitud juba mingite kriteeriumite alusel. Nt, et ohualad on tagatud, et nad oleks riigimaadel. Raudteede ja sadamate kaugus oli oluline. Algselt oli alasid rohkem. Vaatasime üle 10 ala läbi.

Eraisik: Kas on võimalik, et planeerimisprotsessiga liigutakse erinevatel aladel erinevas tempos, et kui kuskil enam uurida pole, siis sellega liigutakse järgmisesse planeeringu etappi ja teisi järgi ei oodata?

IS: Meie liikumine on üsna kiire. Võrdlusanalüüsi käigus selguvad sobivamad ja vähem sobivad alad. Vähemsobivad võivad olla sellepärast, et seal on vaja teha uuringuid. Siis võib-olla, et me nende aladega edasi ei tegele.

Eraisik: Kas see võib tähendada ka seda, et protsessi lõpuks uuritakse kõik alad läbi? Kas võivad jääda ka reservalad? Nt ühega minnakse edasi, aga teisega selgub uuringute lõpuks, et ka see sobib, et jätta valiku variant.

IS: See loogika on sees, et võime leida rohkem kui ühe ala. Me saame planeeringu osaliselt kehtestada. Täna on seda vara öelda, kas planeeringu osalise kehtestamise järgselt jätame mingid tegevused. Varakevades, kui alad on teada, millised on sobivamad, teame täpsemalt.

Eraisik: Juhul, kui valikusse jääb nt kaks ala, kui palju saab investor valida nende alade vahel?

IS: Oleme juba nüüd konsultatsiooni käigus küsinud ettevõtjate eelistusi. Need on erinevad, osadele sobivad Piirsalu. On neid, kes ütlevad, et neile sobib Pärnu. Lõpuks on meie valik, aga ettevõtjate arvamust püüame arvestada. Sõltub sellest, mida ta teha tahab, kas tema tegevus mahub sinna koos teistega. Võimalusel võtame arvesse, aga ei saa ettevõtja otsusest 100 % lähtuda. Kui tema tahab teha Piirsallu, aga sinna pole võimalik teha, kuna metsist tuleb uurida 3 aastat, siis me sellega ei tegele.

Eraisik: Kas praeguseks on juba selgunud mingeid plusse või miinuseid, kas võrreldes Piirsalu või teiste aladega? Kuidas nad võrdluses on? Mis on Piirsalu ala plussid ja miinused?

IS: Mingil tasemel on täna teada. Põhjalikult saavad teada, kui analüüs on tehtud. Piirsalu ei ole looduslikult lihtne, ala suurus on 90 ha. See on kõige kitsam ala, mis meil täna on. Jõgi on käänuline, sinna minna ei saa. Lisaks metsis. Laiendamisvõimalust ei ole. Teistel on võimalik võtta rohkem kui 100%. See on miinus Piirsalu puhul, aga pluss on lähedus Paldiskile. Täna on ennatlik öelda, mis kõik plussid ja miinused on. Võib uut infot välja tuua.

Eraisik: Kust see metsis nii laiaks läks? Kogu aeg laiendab.

JJ: Sellega peame arvestama. Metsise teemal on KKA-ga olnud töökoosolek. Oleme kaasanud KKA metsise eksperdi. Seda tuleb hinnata. Lisaks metsisele on seal ka kanakull, seal linde on. Nendest ei pääse. Kui on tegemist rahvusvahelise Natura alaga, siis Eesti on võtnud endale nendega seoses kohustuse. Mõju peab hindama ka siis, kui see Natura ala ei ole vahetult kõrval.

Eraisik: Kui Natura ala pole see praegu seganud, mis seal praegu tehakse, mil moel see siis segaks, kui hakatakse tegema väiksema häiringuga tegevust?

Eraisik: Üle jõe, lääne pool, ka see ala on Kaitseväe poolt pidevalt kasutuses. Kui see park tuleb, siis see õppetegevus peatub seal ja lõppkokkuvõttes tähendab, et see piirkond muutub oluliselt rahulikumaks, kui praegu.

Eraisik: Kas teil selles protsessis on plaanis rääkida kõrval olevate maaomanikega, et siia maad juurde saada?

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid29

IS: Ei ole. See oleks väga keeruline. Lääne poole tähendab, et jõgi on vahel ja see oleks väga keeruline lahendus.

Eraisik: Ei pea üle jõe, võib ka lõuna- või põhjapoole.

IS: Täna seda plaanis pole. Täna räägime sellest, alast, mis täna on välja valitud. Kaitseliidu lasketiir jätkab tegevust, st et see peab muutuma ohutuks. Teine asi, mis seal on, on juurdepääs lasketiirule. Tee ei saa minna läbi pargi, peame uue tee tegema.

Eraisik: Kas lasketiiru ohuala muutub siis null-ohualaks?

Priit Alekask, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi PA): Siis peab kolmest suunast olema vallidega kaetud, siis muutub null-ohualaga alaks.

Eraisik: Kas null-ohualaga alal saab jätkata sama tegevusega? Kas see on sama pikk ja kas saab lasta samadest kaliibritest nagu praegu?

PA: Jääb sama pikaks. Vastavalt kaliibritele arvestatakse välja vallide suurus.

Eraisik: Kui sinna tuleb viis tehast, kui palju lööklaine on, kui keegi seal tikku tõmbab?

IS: Nagu näitasin Rootsi tööstuspargi kaardi pealt, siis hooned on üksteisest eraldatud, et ei oleks kumulatiivset ohtu, et nad ei ohustaks üksteist. Et kogu park lendab õhku, see pole võimalik. Pargis on väga ranged nõuded. Tikutõmbamine tuleb välistada, jah. Nii nagu ka staatiline elekter tuleb välistada. Kui lähed moonatehasesse, siis kontrollid, kas sul ei ole staatilist elektrit. Kui on, siis pead selle ära kasutama.

Eraisik: Kas seal plastiidiga ka tegeletakse või tuleb ainult püssirohi?

IS: Võib olla püssirohi, lõhkeaine. Mürskude sisse pannakse lõhkeainet, TNT-d, trotüüli või mingit segu, plastikuga segatuna. Enamasti on heksogeen või TNT, mis on lõhkeainena kasutusel või püssirohi padrunitesse.

Eraisik: Kas tulevikus on raudtee ka plaanis?

IS: Ei ole plaanis.

Eraisik: Teadaolevalt tuleb siia kõvasti rohelist energiat ümber. Kas see on ka kasuks?

IS: See on hea, kui lähikonnas on energiat sh rohelist. Otseselt ei mõjuta seda otsust.

Eraisik: See otseliini teema on kõikides alades olemas?

IS: Ei kõikides ei ole. See park tuleb Risti lähedale.

Eraisik: Park tuleb otseliini pikkuse ulatusse. Tuulepargi asi on pooleli, aga päikesepark on teisel pool.

IS: Kui on võimalus kasutada ja koostööd teha, siis on hea. Otseselt sellest ei lähtu. Need võimalused on siis igal pool.

Eraisik: Mis laadi jäätmete põletamine hakkab toimuma? Praegu tundus, et plats ja tuli otsa. Kas sealt ei lenda midagi õhku? Tuleb sealt suitsu? Mida hakatakse põletama? Plastikut, puitu?

IS: Suitsu ikka tuleb. Selles mõttes ei ole mõtet illusioone luua. Nt lõhkeaine on pappkastides. Isegi kui natuke on kuskil lõhkeainet, siis seda ei saa jäätmejaama viia. Ja see on kõige kindlam, kui see lihtsalt pannakse põlema.

Eraisik: Ma saan aru, et see põletamine allub mingile keskkonnaloale?

IS: Jah, illegaalselt me ei saa midagi põletada. Euroopa Liit näeb ette erandi avatud põletamisele moona tootmises. Täna mõeldakse ka sellele, et on spetsiaalsed põletid, kus see, mis õhku võib lennata, püütakse kinni. Mina pole Euroopas veel sellist näinud. Küll selles suunas samme astutakse. Võib tulla ka see põleti, aga täna seda lubada ei saa.

Eraisik: Mis seal muidu on? Nagu jaanituli?

IS: Jah, kontrollitult. Sa ei saa sinna panna tohutult palju asju. Mõnel puhul põletatakse ka mingis puuris, kus on võre ümber. See on täna kõige ohutum viis, kuidas neist jääkidest vabaneda. Lõpuks sõltub see tootmisest. Üldiselt iga ettevõtte on huvitatud sellest, et selliseid jääke oleks võimalikult vähe, sest see on ettevõttele kulu.

Eraisik: Kui te räägite 3-5 ettevõttest tööstuspargis, kas see võib tähendada ka seda, et need asuvad erinevates kohtades? Või räägite ühes kohas 3-5 ettevõttest. Kui selgub, et 3 kohta on potentsiaalsed, kas siis võib olla, et ühes kohas on kaks ettevõtet, teises kohas kolm ettevõtet?

IS: Nad võivad olla ühes kohas, sõltub tegevuse iseloomust. Padrunitootjaid või väiksema koguse lõhkeaine käitlejaid mahub rohkem. Suurtüki moona tootmine, selle kõrvale võib-olla ei mahugi 4 ettevõtet. Täna raske öelda, 3-5 näitab praegu selle tööstuse vastu huvi. Algamise otsuses ütlesime, et tööstusparki peaks 2-3 mahtuma. Võib mahtuda ka 4 või 5. Meil on võimalus võtta rohkem kui üks ala kasutusele. Me seda võimalust vajadusel ka kasutame.

Eraisik: See tähendab, et te baasinfrastruktuuri rajate nt kahte kohta?

IS: Jah, baastaristu on samamoodi kulu. Kui teeme mitmesse kohta, siis see on suurem kulu. See on küsimus konkreetse ettevõtjaga. Kui nad tahavad midagi suuremat teha, kuhu teised lähedale ei mahu, siis me võib-olla ei tee nii palju baastaristut. Võib-olla on ettevõtte valmis ise ka midagi tegema. Need diskussioonid saavad peetud järgmise aasta kevadel.

Eraisik: Millal järgmine kord kokku tulla?

IS: Kindlasti tulla suvel. Kui vahepeal toimub avalik tegevus, siis teavitame ja tuleme varem. Kogu tegevus ongi suhteliselt avalik, me teavitame ja hoiame kursis huvitatud osapooli. Planeerimisseaduse järgi on avalikustamine juunis. Me ei välista, et teeme ka vahepeal avalikke tutvustusi, kevadel.

Protokollis: Veronica Luidalepp, Hendrikson DGE

6. Kiviõli linna avaliku arutelu protokoll

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Lüganuse vallavalitsus, Kiviõli linn, Lüganuse vald	Aeg: 05.12.2024 kl 14.30-15.45

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidi eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatelt, arutelu

Lüganuse VV: Kas tööstusparki tuleb metallivalu ja kesti hakatakse tegema kohapeal?

Indrek Sirp, Kaitseministeerium (edaspidi IS): Metallivalu pole tööstuspargis otseselt vajalik. Metallivalu võib olla ka mõnes teises kohas. Kui ettevõtte peab vajalikuks, st kui tootmismudel nii ette näeb, siis on võimalik valutehas ka tööstusparki rajada. Padrunitootmisel on tootmine enamasti samas kohas. Muud kaitsetööstust parki tegelikult ette ei näe, kuna ohtlik tegevus ja pole mõtet alale viia inimesi, kes otseselt moonatootmisega kokku ei puutu.

Lüganuse VV: millised on kaugused eluhoonetest?

IS: 10 t lõhkeaine puhul ei tohi tehas olla eluhoonele lähemal kui 480 m eluhoonest, 50 t lõhkeaine puhul 810 m eluhoonest. Nt avalikust maanteest on nõutavad vahemaad väiksemad, haiglate ja koolide puhul on vahemaad veel suuremad, st üle 1 km. Tuulikute vahemaad on paika pandud lähtudes tuuliku kõrgusest. Tuulik võib iseenesest olla ohualas, aga ei tohi kukkuda moonatehasele. TTJA hindab ohutut kaugust tuulikute konkreetsetes asukohtades. Ka päikesepargid võivad olla ohualas, ka põlevkivi konveierlint võib olla ohualas.

Indrek Sirp selgitab ka, et vajadusel võib kaitsetööstuspark (edaspidi KTP) ala olla siiski suurem kui 100 ha. Aga see sõltub, kas olemasolev olukord võimaldab. Võimalik on ka, et valitakse mitu ala ja planeering kehtestatakse mitmele alale. Sõltub sellest, millised tehased KTP-esse tulevad.

Eraisik: Kas sain õigesti aru saadud, et tootmine ise ei tekita müra, küll aga lõhkamised ja need toimuvad korra nädalas?

IS: Lõhkamisi ei tehta iga päev, neid valmistatakse ette, sh tehakse ettevalmistused mõõtmisteks.

Eraisik: Ja kas kogukondasid teavitatakse?

IS: Lõhkamised võiksid olla jah korraldatud samamoodi nagu on kaitseväe harjutusväljadel, et teavitatakse ette. Need on ju etteplaneeritud tegevused, ei juhtu suvalisel ajal.

Lüganuse VV: Kas mingi eelistus ettevõtete suhtes, kes KTP-sse tuleksid, on juba olemas?

IS: Konsultatsioone on peetud u 20 ettevõttega. Osad on olemasolevad tootjad (väljastpoolt Eestit), osad Eesti ettevõtted, kes mõtlevad selle tegevuse suunas. Täna ei ole veel kedagi valitud. Otsustatakse valikpakkumise põhjal, mis on avalik protsess. Kaitseministeerium on küsinud ka ettevõtelt, millised nende eelistused riigi eriplaneeringu (edaspidi REP) alade suhtes on. Osad on välja toonud endale sobivad alad, osad mitte. Sellist olukorda ei ole, kus investor oleks kindlat eelistust alade osas väljendanud.

Lüganuse VV: Investeeringu suurus oli 300 kuni 400 milj. Palju sellest on Eesti riigi osa suurus?

IS: See maksumus kajastab tehaste ja ettevõtete mahtu. Baastaristu maksumuse lõplikku suuruse kohta ei ole hetkel veel otsust tehtud.

Lüganuse VV: Kui suur osa toodangust läheks Eesti turule?

IS: Toodang peab olema ekspordivõimeline, ettevõtted peavad suutma toodet müüa ka väljapoole. Eestisse ostetav toodang ja kogus sõltub olukorrast. Eelistame jah Eestis toodetut, aga kõik on kinni detailides. Tootjad, kes KTP-sse tulevad eeldavad, et nad saavad toodangut Eestile müüa. KTP annab võimaluse Eestil osaleda kaitsetööstussüsteemide tarneahelas. Nt tehakse siin komponente, lõpptoode võib-olla valmib mujal.

Lüganuse VV: Kas oleme KTP rajamisega jäänud hiljaks?

IS: Oleks muidugi võinud varem alustada, aga oleme siiski üpris heas seisus. Ämaris tegime minitööstuspargi konkursi, ettevõtte tuleb ja juba järgmise aasta I pooles hakkame tootma ajutises tehasesse moonna. Oleme Läti ja Leeduga samas seisus.

Eraisik: Kas Põhja-Kiviõli taastuenergiapargi eriplaneering ja KTP hakkavad üksteist segama?

IS: Oleme nendega suhelnud. Tuulikud võivad segada, aga võivad ka mitte, sõltub tuuliku positsioonidest. Ala on suur ja peaks olema võimalik koos eksisteerida. Tuulikutega arvestamise teemad lisaks Lüganusele on ka Pärnus.

Priit Alekask, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi PA): Oleme koostööd teinud Kiviõli Keemiatööstusega, kellel on Põhja –Kiviõlis kaevandusala. Nende tee läheb alast läbi, oleme arvestanud, et juurdepääs peab neile jääma.

Eraisik: Millest lähtuvalt eelvaliku alad leiti?

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid33

IS: Oli mitmeid kriteeriume. Peamine, et oleks u 100 ha ja selle ümber saaks teha u 800 m ohutsooni. Teine - et oleks riigimaad. Kolmas – et oleks kaubasadamast või raudteest, kuhu saab kaupa vedada, mitte rohkem kui 50 km kaugusel. Samuti, et oleks võimalik elektriühenduse loomine vähemalt 2 MW ulatuses. See oli esialgu, nüüd on mõeldud juba 4 MW. Algselt oli üle 10 ala analüüsis.

Eraisik: Soovin küsida Aidu kohta, olen Aidu-Liiva küla elanik. Uus-Kiviõli kaevanduse teemaplaneering kehtestati üle 10 a tagasi. Praeguseks on valmis ehitatud lintkonveier Ojamaa kaevandusest Kohtla-Järvele. Uus-Kiviõli planeerimist alustati pärast Aidu sulgemist u 10 aastat tagasi, kui veel rohepöördest palju kuulda ei olnud. Nüüd jagati VKG ja Enefiti vahel Uus-Kiviõli varud ära. Olemasolevat Ojamaa konveierit saab kasutada kuni 15 t põlevkivi transportimiseks. Praegu Aidu ala ohutsoonid põhjaosas justkui arvestaks Enefit Powerile planeeringus ettenähtud rikastusvabriku ja administratiivhoonega, mida aga võib-olla üldse ei tule. Tuleks küsida Kalmer Sokmanilt, kas see hoone üldse sinna tuleb.

IS: See on hea info, räägime Enefit Poweriga.

Eraisik: Kui planeeringus on konveieri trassikoridor sees, siis kuidas KTP sellest mööda saab?

PA: Seda peab otsustama KOV, kes selle detailplaneeringu on kehtestatud. Teoreetiliselt on võimalik osaline kehtetuks tunnistamine. Huvitatud isik peab ütlema, kas ta on jätkuvalt huvitatud DP-st. Suhtleme Enefitiga.

Eraisik: 50 km raudteest – kas hakkab mõjutama raudtee laius, et kas saab otse raudteed mööda Euroopasse või peab Poolas ümber laadima?

IS: Täna ei ole see kriteerium nii loodud, lõime lihtsalt kaugusena, aga raudtee laius ei olnud määravaks.

Eraisik: Ekspordil võib see mõju avaldada.

IS: Jah, aga eks saab ka mööda vene laiust toimetada.

Eraisik: Repliik – RB ei olegi sõjaliseks otstarbeks, meil on olemas sadamad.

IS: Täna tuuakse Eestisse moona rekadega Euroopast ja ka sadamate kaudu, peamiselt Paldiski. Siin oleks sobivad just siinsed sadamad (nt Kunda).

Eraisik: Kas kaitsetööstuspark ei võiks kasvõi mingis osas olla maa-all? Nt vana kaevandus?

IS: Eesti maapind ei ole väga hea võrreldes graniidiga. Kaevanduse veeärastus on täiendav kulu. Mõtteid on, kuid ajagraafiku tõttu maa-aluse tehase rajamine praeguse planeeringu raames on pigem ebatõenäoline.

Jaak Järvekülg (edaspidi JJ): Ajagraafiku küsimus on siin määravaks, sest veeärastuse jaoks on vaja hüdrokeoloogilisi uuringuid teha, mis võtavad aega.

Eraisik: Aidu karjäär oli oma alajaam, seal kõrval on Püssi alajaam, mis üks Eesti kolmest suurimast alajaamast. Püssi alajaama tuleb sisse Estlink 2, 650 MW. Palju tehas elektrit tahab?

IS: Palju ei taha. Lõhkeaine tootmine vajab rohkem, aga pigem mitte eriti palju.

Eraisik: Aidu alajaama hoone on isegi olemas, kuigi sisustus on läinud.

IS: Elektritaristu olemasolu on muidugi eelis.

Eraisik: Ida-Virumaal on üks lõhkeaine tehas olemas, Orica. Kas arvestades põlevkivi vajaduse vähenemist ja rohepöoret saaks Orica tootmisvõimsust ära kasutada? Kas Orica saaks koostööd teha?

IS: Otseselt ei saa, sest see on tsiviilotstarbega tehas. Orica emattevõtte ei taha tegeleda sõjatööstusega, neil on hoopis teine lõhkeaine, mis on mäetööstusele suunatud. Täna me koostöökohta ei näe.

Eraisik: Kui mujale ei soovita, siis kas lõhkeainetehas võiks Aidusse ikka tulla?

IS: Kui lõhkeainetehas moonatootjatega ühte asukohta ei sobi mõjude tõttu, siis otsime talle paremat asukohta. Meil on see võimalus täna olemas.

Eraisik väljendas soovi, et KTP võiks Aidusse tulla.

Eraisik: Kui mõjukas kriteerium asukohavalikul on kogukonnas vastuseis? Nt Pärnus ja Läänemaal tundub olevat vastuseis tugev, siin eriti pole.

IS: Vastuseis on protsessirisk, mille tõttu pigem ala ei eelistata. Nt kui KOVi toetus puudub või kohalik toetus puudub, siis meil on võimalik minna ka mujale. Aga sõltub kõigist muudest asjaoludest ka. Lõpuks on see valitsuse otsus.

PA: Kuigi uudistes oli rohkem juttu Pärnus esinenud vastastest, siis tegelikult oli ka toetavaid inimesi.

IS: Tõstamaal oli palju inimesi kohal, arvamusi oli väga erinevaid.

Eraisik: Kas Aidu puhul võiks olla positiivseks vanade väljaveotranžeede olemasolu?

IS: Kaitsele otseselt juurde ei anna, pigem probleemiks ligipääsuteede rajamine. Tranžeed vajaks silda või ületuskohta, mille rajamine ei ole meil võimalik.

Eraisik: Miks on vaja 2 väljapääsu?

IS: Ohutuse tagamist ja ka Päästeametile.

Protokollis: Ingrid Vinn, Hendrikson DGE

7. Maidla küla avaliku arutelu protokoll

Projekt: Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu koostamine koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega	Teema: Asukoha eelvaliku LS ja KSH programmi avalik arutelu
Planeeringu koostamise korraldaja: Kaitseministeerium	Konsultant: Hendrikson DGE
Toimumiskoht: Maidla seltsimaja, Maidla küla, Lüganuse vald	Aeg: 05.12.2024 kl 17.00-17.50

Osalejad: Eraldi lehel

Päevakava

1. Kaitsetööstuspargi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
2. Lähteseisukohtade ja programmi tutvustus (slaidid eraldi failina) - Jaak Järvekülg (Hendrikson DGE)
3. Avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuste tutvustus (slaidi eraldi failina) - Indrek Sirp (KAM)
4. Küsimused kohalolijatelt

Eraisik: Lüganuse vallas on palju tuulikute eriplaneeringuid (edaspidi EP), mis kindlasti hakkavad venima, tuleb vaideid jms. Kuidas riigi eriplaneering (edaspidi REP) on seotud KOVi EP-dega?

Indrek Sirp, Kaitseministeerium (edaspidi IS): Kõige suurem seos on Põhja-Kiviõli alal. Oleme arendajatega kohtunud. Tundub, et seal on võimalik toimetada tuulikutega koos. Tuleb arvestada ohutusnõuetega, aga üldiselt peaks saama koos toimida. Tuulik võib olla lõhkeaine- või laskemoonatehaste ohualas. Tuuliku enda distants peab olema piisav, et kui tuulik peaks pikali kukkuma, siis ei kukuks tehasele. Lõpuks hindab ohutust TTJA ja annab tingimused.

Küsimus: Aidus peaks olema keerulisem, seal värsked eriplaneeringud. REP peaks olema võrreldes KOVi EP-ga prioriteetsem?

IS: Nii ongi.

Eraisik: Tuulikualasid on nii tohutult planeeritud, et siin võiks riigi poolt jõulisemalt läheneda.

IS: Nii ongi, REP on teiste planeeringute suhtes üliluslik. Me eelkõige proovime teha koostööd. Hea, kui saaks nt tuulikutelt roheenergiat. Me siiski plaanime oma valiku kõigepealt teha ja siis lasta tuulikuarendajatel tegutseda.

Jaak Järvekülg, Hendrikson DGE (edaspidi JJ): Kaitsetööstuspargi (edaspidi KTP) protsessi otseselt tuulikute planeeringute venimine ei takista.

Eraisik: Vaideid hakkab kindlasti tulema, kohalike protestid tuulealade suhtes on olemas. Teine teema on konveier. Kahtlane, kas Eesti Energia konveier üldse tuleb, seega ei tohiks konveier takistuseks saada. Ja veel infoks, et Fermi Energia on teinud ära palju uuringuid, äkki saate teha koostööd.

IS: Üldiselt võib arvata, et saame nendega koostööd teha.

Eraisik: Kaitsejõududel on Aidu piirkonnas ala ja hooned olemas. K,s seda olete planeeringus käsitletud? Nt toonud välja positiivse seose?

IS: Ei ole käsitletud.

Priit Alekask, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi PA): Olen teadlik nende olemasolust, aga ei tea täpselt, milleks neid kasutatakse.

Eraisik täpsustas, mis objektidest ta räägib.

IS: Kuna need ei jää KTP planeeringuala territooriumile, siis antud protsessis pigem ei käsitleta. Võib olla on täiendavaks infoks.

Eraisik: Meie kandis on pigem väikesed alad. Kuidas ära mahute? Kas plaanite laiendamist?

IS: Laiendada saab nii, et ei läheks üle planeeringualade piiride. Konveieri teema peame selgeks tegema, võib-olla saame Aidu planeeringuala suurendada. Praegu juba ala suurus 158 ha, mis on rohkem kui vajalik 100 ha.

Eraisik: Kuidas REP ja alale tulevate ettevõtete valimine omavahel suhestuvad? Nt kuidas arvestatakse ettevõtete spetsiifikatega?

IS: Planeeringuala jaotame kruntideks. Ehitusõigus saab olema paindlik. Jaotuse tegemine on pargi haldaja ehk Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ülesanne. Jaotuse ja paigutuse saab ära teha siis, kui on teada, millised ettevõtted tulevad.

JJ: Mõjude hindamises peame ära kirjeldama maksimaalsed mahud, mida on lubatud käidelda. Hiljem on võimalik täpsustada, aga siis ei saa rajatavad tehased ületada neid maksimaalseid hinnatud parameetreid.

Eraisik: Töötajate arv - kunagi arvestasite u 100 inimesega, nüüd u 200 inimesega, kas on midagi sisuliselt muutunud?

IS: Kunagi võeti algatamisel aluseks 2 – 3 ettevõtte suurus. Võtsime siis nende ettevõtete tööjõu vajaduse aluseks. Nüüd on infot täpsustatud. Siiski võib vajadus olla üle või alla 200 inimese. See 200 töötajat on meie praegune parim teadmine. Tegelik inimeste vajadus sõltub konkreetsest tehasest.

Eraisik: Kas tööjõud õpetatakse välja kohapeal? Eriväljaõpet vaja ei ole?

IS: Tavatöötajad õpetatakse välja kohapeal, valdkonna insenere on väga vähe üldse ja need tuleks ilmselt siis mujalt, võib-olla isegi välismaalt.

Eraisik: Mida mõeldakse hindamiskriteeriumi „kultuuriline keskkond“ all?

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine
Asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avalike arutelude protokollid37

JJ: Kultuurilise keskkonna all mõeldakse eelkõige kultuurimälestisi ja pärandkultuuriobjekte, mida peame hindama tulenevalt seadusest. Eelvalikualad on ka juba üle kontrollitud selliselt, et kaitstavaid kultuurimälestisi aladele ei jääks.

Eraisik: Tööjõu kohalt – keemiatööstusel pikka tulevikku ei tundu olevat. Põlevkivi ammendub. Tööjõu küsimus võib siin pehmeneda.

Protokollis: Ingrid Vinn, Hendrikson DGE